

Betreft: Position paper Africa Strategie

Datum: 3 februari 2022

1. De context

Zowel de Nederlandse regering als de EU zijn het eens over de noodzaak van een strategie met Afrika. Onze band met het continent gaat veel verder dan export. Nederlandse kennis en technologie spelen een sleutelrol bij de ondersteuning van de ontwikkeling van de agrarische waardeketens en het industriële complex die nodig zijn om de snel groeiende bevolking in Afrikaanse steden van gezond en voedzaam voedsel te voorzien.

Landen op het Afrikaanse continent hebben het potentieel om onze belangrijkste handelspartners te worden, waarmee we jaarlijks 27 miljard euro uitwisselen. Wat de toekomst betreft, wordt verwacht dat de bevolking van Afrika tegen 2050 tot 2,5 miljard zal groeien en dat tegen 2100 13 van de 20 grootste steden ter wereld in Afrika zullen liggen. Deze groei heeft gevolgen voor de voedselvoorziening en de handel, en biedt ook enorme kansen.

Nederland bevindt zich in een uitzonderlijke positie met sterke handelsrelaties en nauwe banden met brede samenwerkingsverbanden tussen bedrijven, overheden, ngo's en onderzoeksinstituten. In januari 2020 presenteerde het Nederlandse bedrijfsleven in VNO-NCW-verband een ambitieuze Afrika-strategie waarin duurzame economische ontwikkeling hoog op de agenda stond.

In de loop van de pandemie is de export van Afrikaanse boeren, telers en bedrijven naar Europa sterk gedaald. Dit brengt de plaatselijke toeleveringsketens en bestaansmiddelen in gevaar. De situatie heeft de handelsbetrekkingen op lange termijn verzwakt: de werkloosheid en de armoede nemen toe, de voedselzekerheid neemt af en de migratie neemt toe. De toenemende effecten van klimaatverandering zullen de Afrikaanse voedselsystemen onevenredig hard treffen - waardoor de voedsel- en inkomensonzekerheid nog verder zal toenemen.

2. De visie van IDH op duurzame ontwikkeling in Afrika

Het is in het belang van de Nederlandse economie dat Nederland in EU-verband het voortouw neemt om te pleiten voor open, gelijkwaardige en duurzame handel met Afrika, met waarborgen omkleed. Nederland moet zich op het internationale toneel volledig inzetten voor het belang van duurzame handel met partners uit en in Afrika.

IDH werkt samen met de EU en de EU-lidstaten aan de ontwikkeling van duurzame handelssystemen die goed zijn voor boeren, kleine en middelgrote bedrijven, het milieu en toekomstige generaties. Handel moet dienen als instrument om markten en waardetoevoeging in en door Afrika mogelijk te maken en op te schalen. Nederland en zijn bedrijven kunnen steun bieden aan de ontwikkeling van de totale Afrikaanse economie door kennis, investeringen en aanbestedingen als hefboom te gebruiken.

Een van de meest urgente onderwerpen is het waarborgen van de Afrikaanse economische ontwikkeling tijdens COVID-19, zowel voor Afrikaanse burgers als voor Europese consumenten. Handelaren en merken die op Afrikaanse markten opereren, hebben steeds meer belangstelling voor inkoop uit Afrika. Maar kleine boeren hebben het moeilijk om aan hun normen te voldoen en hebben geen toegang tot diensten (waaronder financiering) om topleveranciers te worden. IDH heeft programma's opgezet met onder meer Nestlé, Dangote, Unilever en Insectpro om kleine

boerenbedrijven en het MKB in hun toeleveringsketens op te nemen. IDH cofinanciert de ontwikkeling van duurzame bedrijfsmodellen, brengt merken in contact met producenten, stemt oogsten af op de lokale verwerkingscapaciteit - waardoor oogstverliezen na de oogst van bijvoorbeeld cassave worden tegengegaan - en verstrekt via het IDH Farmfit Fund betaalbare leningen aan kleine boeren om in hun bedrijf te investeren. Hiermee dragen we bij aan het creëren van banen, betere inkomens en voedselzekerheid.

Internationale handel kan een sleutelrol spelen bij het bieden van financiële oplossingen voor een economisch toekomstperspectief. De ontwikkeling van landbouwactiviteiten - met inbegrip van industrieën die waarde toevoegen - is van cruciaal belang om de Afrikaanse bestaansmiddelen in plattelandsgebieden te verbeteren. Wat Europa en Afrika nodig hebben voor een gelijkwaardige ontwikkeling en ten voordele van beide. Daarvoor moeten voldoende middelen beschikbaar worden gesteld.

Nederland heeft een bewezen staat van dienst als het gaat om het creëren van slimme oplossingen waarbij handel en ontwikkelingssamenwerking worden gecombineerd om bij te dragen aan de ontwikkeling en zelfredzaamheid van landen. We hebben altijd gekozen voor een holistische benadering om een duurzamere waardeketen te creëren, van boerderij tot schap tot vork. Europa is goed voor 70 tot 75% van Kenia's bloemenexport. Nederland importeert voor 600 miljoen euro aan bloemen uit Oost-Afrika. De meesten komen samen in het Floriculture Sustainability Initiative, dat door IDH wordt ondersteund. Europa is ook de belangrijkste afzetmarkt voor in Afrika geteelde groenten en fruit. Nederland is 's werelds grootste importeur van cacao, goed voor 2 tot 3 miljard euro per jaar. Afgestemde publiek-private acties verminderen de ontbossing in cacaoproducerende landen. IDH bracht cacaohandelaren, merken en overheden van de belangrijkste cacaoproducerende landen Ghana en Ivoorkust bij elkaar, die samen meer dan 80% van de wereldwijde cacao productie en cacaohandel vertegenwoordigen. Binnen 9 maanden stelde IDH gezamenlijke actieplannen op om de ontbossing voor beide landen te verminderen, die door alle partners werden goedgekeurd. Sinds de lancering op de COP 22 in Bonn zijn honderden openbare en particuliere acties op elkaar afgestemd, medegefinancierd en als proefproject opgezet via het Cocoa & Forest Initiative.

Afrika is voor zijn eigen voedselvoorziening sterk afhankelijk van de invoer van levensmiddelen uit Azië. Sterkere waardeketens in Afrika kunnen de afhankelijkheid van import verminderen en zorgen voor een lokale voedselvoorziening die de onafhankelijkheid vergroot en het continent een interessantere markt maakt voor Nederlandse bedrijven, waardoor Afrika een vertrouwde handelspartner voor Nederland wordt. Nieuwe handelsregels kunnen leiden tot een onafhankelijk marktsysteem dat prioriteit geeft aan lokale ontwikkeling en teelt van voedselgewassen, wat weer leidt tot een grotere veerkracht.

Wij geloven sterk in de wereldwijde overgang naar duurzame en inclusieve toeleveringsketens. Op Europees niveau hebben wij gezorgd voor transparantie in de ketens van soja en palmolie en door middel van convenanten zien wij erop toe dat de toeleveringsketens duurzaam zijn. Zo versterken het IMVO-convenant Sierteelt en het wereldwijde Floricultural Sustainable Initiative elkaar. Het bananenconvenant over een leefbaar loon, Beyond Chocolate in België, DISCO in Nederland zorgen allemaal voor duurzamere productie. Wij brengen de juiste partijen bij elkaar, overheid, maatschappelijke organisaties en de particuliere sector, om te werken aan ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen en zo een gelijk speelveld voor innovatie te creëren.

Aanbevelingen

Wij voorzien drie relevante rollen voor het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken:

1. De lidstaten van de EU spelen een vitale rol in het tot stand brengen van eerlijke handelsovereenkomsten. We hebben een nieuw marktsysteem nodig dat evenwichtige handel creëert, de zelfredzaamheid van Afrikaanse landen mogelijk maakt, hun lokale voedselvoorziening waarborgt en prioriteit geeft aan lokale ontwikkeling. Dit maakt Afrika tot een betrouwbaardere handelspartner en waarborgt de voedselzekerheid voor Nederland en andere EU-lidstaten.
2. Wij pleiten voor een sterkere focus op handelsmissies, met aandacht voor de belangrijke Nederlandse handelsposten in de Afrikaanse landen; de Nederlandse ambassades.
3. Eerlijk en rechtvaardig EU due diligence recht moet de basis zijn van ons handelsverdrag met Afrika. We moeten landen, bedrijven, producenten en boeren ondersteunen om aan de eisen te voldoen. Alleen in partnerschap, met investeringen, technische know-how en afnameovereenkomsten kunnen we dit voor elkaar krijgen.